

**Публічно-правові
утворення як учасники
цивільних
правовідносин**

лекція

план

1. Поняття та ознаки держави і територіальних громад як суб'єктів цивільних правовідносин.
2. Цивільна правосуб'єктність публічно-правових утворень.
3. Особливості участі публічно-правових утворень у цивільних відносинах.

Участь держави в цивільних правовідносинах

Українська держава **є особливим суб'єктом** цивільного права:

- 1) *є носієм суверенітету;*
- 2) *визначає правовий статус інших суб'єктів* цивільного права, а також *і свій власний статус* шляхом прийняття нормативно-правових актів;
- 3) в цивільних відносинах держава *діє на рівних правах* з іншими учасниками цих відносин (ч.1 ст.167 ЦК).

Форми участі держави в цивільних правовідносинах

Держава бере участь у правовідносинах:

1. Безпосередньо через:

- 1) *систему органів* державної влади (ст.170 ЦК);
- 2) *уповноважених осіб*, які діють від імені держави;

2. Опосередковано через:

- 1) *юридичні особи публічного права* (ч.2 ст.167 ЦК);
- 2) *юридичні особи приватного права* у випадках і в порядку, встановлених Конституцією та законом (ч.3 ст.167 ЦК).

Участь територіальних громад в цивільних правовідносинах

Територіальна громада – жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр (ст.1 Закону «Про місцеве самоврядування в Україні»).

Особливості цивільно-правового статусу територіальних громад:

1) діють у цивільних відносинах **на рівних правах з іншими учасниками** цих відносин (ч.1 ст.169 ЦК);

2) **форми участі** у цивільних відносинах:

безпосередньо:

а) через *систему органів місцевого самоврядування* (ст.173 ЦК, ст.5 Закону);

б) через *органи самоорганізації населення*, які створюються за ініціативою жителів за згоди сільських, селищних, міських рад (ст.14 Закону);

опосередковано – через юридичних осіб публічного та приватного права (ч.ч.2,3 ст.169 ЦК).

Особливості цивільної правоздатності держави

- 1) є *спеціальною* – держава може мати лише ті права і обов'язки, які прямо передбачені законом;
- 2) відповідає за своїми зобов'язаннями своїм майном, крім майна, на яке не може бути звернено стягнення (ст.174 ЦК);
- 3) не відповідає за зобов'язаннями створених нею юридичних осіб, крім випадків встановлених законом (ч.1 ст.176 ЦК);
- 4) юридичні особи, створені державою, не відповідають за зобов'язаннями держави (ч.2 ст.176 ЦК);
- 5) не відповідає за зобов'язаннями АРК і територіальних громад (ч.3 ст.176 ЦК).

Особливості цивільної правоздатності територіальних громад

- 1) є *спеціальною*, її обсяг визначається законом;
- 2) несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями усім своїм майном, окрім майна, на яке згідно із законом не може бути звернене стягнення (ст.175 ЦК);
- 3) не відповідають за зобов'язаннями держави Україна, Автономної Республіки Крим та інших територіальних громад (ч.5 ст.176 ЦК);
- 4) не відповідають за зобов'язаннями створених ними юридичних осіб, крім випадків, встановлених законом (ч.1 ст.176 ЦК);
- 5) юридичні особи, створені територіальними громадами, не відповідають за зобов'язаннями цих територіальних громад (ч.2 ст.176 ЦК).